

Zmiany dotyczące składki zdrowotnej od 2022 r.

Z początkiem 2022 roku wszedł w życie pakiet ustaw Polski Ład, a wraz z nim zmiany w rozliczaniu i opłacaniu składki zdrowotnej.

W Polskim Ładzie znalazły się zmiany dotyczące wyliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne, jej rozliczenia i opłacenia. Ustawa wprowadziła też nowy tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego oraz nową grupę osób zwolnionych z opłacania składki.

Nowe zasady ustalania podstawy wymiaru składki

Do końca 2021 roku obowiązywały jednolite zasady ustalania podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne dla wszystkich osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz korzystających z ulgi na start. Od 2022 roku zasady te są różne – zależą od formy opodatkowania osoby prowadzącej pozarolniczą działalność.

Inaczej podstawę ustalają przedsiębiorcy opodatkowani na zasadach ogólnych (według skali podatkowej oraz podatkiem liniowym), ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, opodatkowani w formie karty podatkowej oraz pozostałe osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Dla przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych (według skali podatkowej oraz podatkiem liniowym) oraz opodatkowanych ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych oprócz miesięcznej podstawy wymiaru składki zdrowotnej wprowadzono również roczną podstawę wymiaru. Umożliwi ona rozliczenie składki po zakończeniu danego roku.

W przypadku przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych, roczna podstawa wymiaru ustalana jest za okres roku składkowego, który trwa od 1 lutego do 31 stycznia roku następnego.

Niższa stopa procentowa składki dla przedsiębiorców opodatkowanych podatkiem liniowym

Od 1 lutego 2022 r. dla przedsiębiorców opodatkowanych wyłącznie podatkiem liniowym składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 4,9%. Przy czym miesięczna wysokość składki nie może być niższa niż kwota ustalona jako 9% minimalnego wynagrodzenia. Natomiast roczna składka ustalana od podstawy rocznej, którą stanowi dochód za dany rok kalendarzowy, nie może być niższa niż kwota odpowiadająca 9% iloczynu liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w roku kalendarzowym, za który ustalany był dochód i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego.

Zmiana zasad pomniejszania składki

Po zmianach - składka zdrowotna nie jest pomniejszana do kwoty faktycznej zaliczki za dany miesiąc, tylko do kwoty odpowiadającej kwocie zaliczki na podatek dochodowy, obliczanej zgodnie z przepisami obowiązującymi 31 grudnia 2021 r.

Bez odliczania składki od zaliczki

Od 2022 roku nie można odliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne od zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Oznacza to, że kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne nie wpływa już na wysokość zaliczki i podatku dochodowego od osób fizycznych obliczanego od dochodów uzyskanych od 1 stycznia 2022 r. Składka na ubezpieczenie zdrowotne (9% podstawy wymiaru), pomniejsza świadczenie wypłacane przez ZUS.

Rozliczenie składki zdrowotnej

Zmiany w dokumentach rozliczeniowych

W związku ze zmianami podstawy wymiaru składki zdrowotnej za osoby prowadzące pozarolniczą działalność od stycznia 2022 r., zmieniły się wzory dokumentów rozliczeniowych ZUS DRA i ZUS RCA.

Dodatkowo uchylony został raport ZUS RZA. Od dokumentów składanych za styczeń 2022 r. rozliczenie składki zdrowotnej osób, które podlegają wyłącznie temu ubezpieczeniu następuje w raporcie ZUS RCA. Dotyczy to także korekty raportów ZUS RZA za okres 1999-2021 r.

Nowe terminy składania dokumentów rozliczeniowych i opłacania należnych składek

Dla większości płatników zmienił się termin przekazywania dokumentów rozliczeniowych i opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz ubezpieczenia społeczne. Tylko dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych termin pozostał bez zmian - do 5. dnia następnego miesiąca.

Dla pozostałych płatników składek termin zależy od tego czy posiadają osobowość prawną, czy też nie:

- do 15. dnia następnego miesiąca opłacają i rozliczają za dany miesiąc m.in. spółki kapitałowe (spółki akcyjne i spółki z o.o.), spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje,
- do 20. dnia następnego miesiąca obowiązek ten wykonują pozostali płatnicy, np. opłacający składki wyłącznie na własne ubezpieczenia, spółki osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne).

Nowe terminy dotyczą opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP i FS, FGŚP oraz FEP rozliczanych w dokumentach składanych za styczeń 2022 r. i za następne miesiące.

Obowiązek comiesięcznego przekazywania dokumentów rozliczeniowych

Z powodu zmian w ustalaniu składki zdrowotnej, osoby prowadzące działalność gospodarczą opłacające składki na własne ubezpieczenia lub osoby z nimi współpracujące, muszą za okres od stycznia 2022 r. co miesiąc przekazywać dokumenty rozliczeniowe do ZUS.

Zwolnienie ze składania dokumentów dotyczy tylko:

- duchownych,
- osób składających dokumenty za nianie oraz
- osób, które podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Nowy tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego

Od 1 stycznia 2022 r. podmiot wypłacający wynagrodzenie osobie pełniącej funkcję na mocy aktu powołania, musi zgłosić tę osobę do ubezpieczenia zdrowotnego oraz rozliczać i opłacać składki na to ubezpieczenie.

Ubezpieczony powinien zostać zgłoszony do tego ubezpieczenia z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 22 50.

Obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem powołania, a wygasa z dniem odwołania. Składka ustalana jest od wypłaconego wynagrodzenia. Finansuje ją z własnych środków osoba ubezpieczona, a opłaci podmiot wypłacający wynagrodzenie.

Od 1 lipca 2022 r. osoby powołane, które uzyskują przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 ustawy o PIT i których roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6000 zł, nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu. Dotyczy to osób, których przychody otrzymywane są w związku z wykonywaniem czynności związanych z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich, bez względu na sposób powoływania tych osób.

Wyżej wymienione osoby zgłoszone z tego tytułu przed 1 lipca 2022 r., których wynagrodzenie z tego tytułu liczone od początku roku nie przekroczyło 6000 zł, powinny zostać wyrejestrowane z ubezpieczenia zdrowotnego od tej daty.

Nowa grupa zwolnionych z obowiązku opłacania składki

Od 2022 r. składki zdrowotnej z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności nie musi opłacać osoba, która równocześnie pozostaje w stosunku pracy i podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia nie przekracza minimalnego wynagrodzenia. Dodatkowe warunki skorzystania przez przedsiębiorcę ze zwolnienia z opłacania składki zdrowotnej są następujące:

- przychody z pozarolniczej działalności nie mogą być wyższe niż 50% minimalnego wynagrodzenia,
- musi być opodatkowany w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Składki w przypadku prowadzenia kilku rodzajów działalności

Od 2022 roku prowadzenie działalności twórczej i artystycznej, wykonywanie wolnego zawodu, jest już traktowane jako prowadzenie odrębnego rodzaju działalności.

Do 30 czerwca 2022 r. rodzajami działalności była działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki cywilnej, jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki jawnej, spółki komandytowej, spółki partnerskiej. Od 1 lipca 2022 r. do rodzajów działalności zalicza się jedynie:

- działalność gospodarcza prowadzoną w formie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki jawnej, będącej podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowej,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie prostej spółki akcyjnej przez akcjonariusza wnoszącego do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług,
- wykonywanie działalności przez pozostałe osoby prowadzące działalność pozarolniczą wymienione w art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, inne niż uzyskujące przychody z działalności gospodarczej opodatkowanej na zasadach ogólnych (według skali lub podatkiem liniowym), zryczałtowanym podatkiem dochodowym od przychodów ewidencjonowanych albo kartą podatkową, czyli twórcy i artyści, którzy nie prowadzą dodatkowo działalności, z której uzyskują przychody z działalności gospodarczej.

a od 1 stycznia 2023 r. również:

- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza.

Tylko w odniesieniu do tych rodzajów działalności obowiązuje zasada opłacania odrębnej składki od każdej z tych działalności lub od każdej spółki w ramach tego samego rodzaju działalności.

Obowiązek ten dotyczy jednak tylko tych płatników, którzy nie uzyskują przychodu z działalności gospodarczej i do których nie mają zastosowania zasady ustalania podstawy wymiaru składki od dochodu (opodatkowanych na zasadach ogólnych) lub przychodów (opodatkowanych ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych).

Podstawa wymiaru składki osób współpracujących

Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby współpracujące z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność lub osobami w okresie ulgi na start wynosi:

- od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2022 r. – 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku włącznie z wypłatami z zysku,
- od 1 lipca 2022 r. – 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku włącznie z wypłatami z zysku.

Zmiana zasad finansowania składek od wynagrodzeń z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz wynagrodzeń nieujawnionych

Pracodawca finansuje w całości składki za pracownika od wynagrodzeń z tytułu nielegalnego zatrudnienia lub od nieujawnionych właściwym organom państwowym wynagrodzeń. W takiej sytuacji składki zarówno na ubezpieczenie zdrowotne, jak i społeczne, nie obciążają pracownika.

Podstawa prawna: ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 2105 z późn. zm.).